

**Міністерство освіти і науки України
Житомирський національний агроекологічний університет
Кафедра бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту**

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ТЕЙЗЕ МАРИНА МИКОЛАЇВНА

УДК 657.4:657.633:637

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПРИ
ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ
ВИРОБНИЧОЮ СОБІВАРТІСТЮ ПРОДУКЦІЇ ТА ОПОДАТКУВАННЯ
НА ПІДПРИЄМСТВАХ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

Спеціальність 071 – облік і оподаткування

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і тестів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ М. М. Тейзе

Науковий керівник
Савченко Роман Олександрович
кандидат економічних наук, доцент

Житомир – 2020

АНОТАЦІЯ

Тейзе М. М. Організація системи бухгалтерського обліку при формуванні інформаційних ресурсів для управління виробничою собівартістю продукції та оподаткування на підприємствах сільського господарства. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 071 – облік і оподаткування. – Житомирський національний агроекологічний університет Міністерства освіти і науки України, Житомир, 2020.

У кваліфікаційній роботі обґрунтовано загальнотеоретичні положення та практичні рекомендації щодо удосконалення облікового процесу формування інформаційних ресурсів для управління адміністративними витратами на підприємстві.

У кваліфікаційній роботі обґрунтовано теоретичні положення та практичні рекомендації щодо удосконалення облікового процесу формування інформаційних ресурсів для управління виробничою собівартістю продукції на сільськогосподарських підприємствах.

Обґрунтовано організацію облікового процесу на підприємстві. Визначено вплив факторів на результативність виробництва продукції, серед яких значна роль відводиться обліковій інформації. Обґрунтовано необхідність формування обліково-аналітичної інформації для забезпечення здійснення контролю і аналізу за рівнем витрат на виробництво продукції, та, відповідно, забезпечення зростання ефективного управління витратами та підвищення ефективності виробництва.

Ключові слова: рослинництво, витрати виробництва, собівартість продукції, продукція рослинництва, контроль, бухгалтерський облік, аналіз.

ABSTRACT

Teize M. M. Organization of accounting system in the formation of information resources for managing the production cost of production and taxation at agricultural enterprises. – Manuscript.

Qualifying work for the master's degree in specialty 071 – accounting and taxation. – Zhytomyr National Agro-Ecological University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr, 2020.

The qualification work substantiates the general theoretical provisions and practical recommendations for improving the accounting process of formation of information resources for managing administrative expenses at the enterprise.

The qualification work substantiates theoretical provisions and practical recommendations for improving the accounting process of forming information resources for managing the production cost of production at agricultural enterprises.

The organization of accounting process at the enterprise is substantiated. The influence of factors on the productivity of production is determined, among which the accounting information plays a significant role. The necessity of formation of accounting and analytical information for ensuring control and analysis on the level of production costs of production, and, accordingly, ensuring growth of effective cost management and increase of production efficiency is substantiated.

Keywords: crop production, production costs, production cost, crop production, control, accounting, analysis.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
Розділ 1. Теоретичні основи організації бухгалтерського обліку, аналізу, аудиту і звітності виробничої собівартості продукції та оподаткування на підприємствах сільського господарства	9
1.1. Виробнича собівартість продукції як економічна категорія та об'єкт обліку і управління.....	9
1.2. Роль і функції бухгалтерського обліку, аудиту, звітності і аналізу в системі управління підприємством.....	11
1.3. Організаційно-економічна характеристика СТОВ «Ліщинське» та її вплив на обліковий процес, звітність, податкову політику, аналіз та аудит ..	13
Висновки до розділу 1.....	18
Розділ 2. Організація та методика облікового процесу виробничої собівартості продукції та відображення її у звітності підприємства.....	20
2.1. Організація первинного обліку виробничої собівартості продукції підприємства.....	20
2.2. Організація та методика облікового процесу і відображення виробничої собівартості продукції у звітності.....	22
2.3. Аналіз і аудит виробничої собівартості продукції та використання їх результатів в управлінні підприємством.....	30
Висновки до розділу 2.....	35
Розділ 3. Формування податкової політики сільськогосподарських підприємств.....	37
3.1. Теоретичні основи системи оподаткування підприємства.....	37
3.2. Оцінка та облікове забезпечення об'єктів оподаткування підприємства.....	40
3.3. Розрахунок податкових платежів, організація їх обліку та декларування.....	44
Висновки до розділу 3.....	49
ВИСНОВКИ.....	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	52
ДОДАТКИ.....	56

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сільське господарство являє комплекс взаємозв'язаних галузей, які утворюють збалансовану, інтегровану і структурно завершену систему. Основою ведення сільськогосподарського виробництва є збереження сталого розвитку та подальше збільшення виробництва продукції при одночасному зменшенні трудових, матеріальних та грошових ресурсів на її виробництво, створення необхідних резервів сільськогосподарської продукції.

Собівартість виробленої продукції являє собою вартісне оцінювання використаних у процесі виробництва природних ресурсів, виробничих запасів, основних засобів, трудових ресурсів, а також інших витрат на її виробництво.

Постійне зниження собівартості продукції – одна з умов підвищення ефективності виробництва. Вона здійснює вплив на величину одержаного прибутку, рівень рентабельності, та бюджет, зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. У сучасній літературі значна чисельність науковців досліджували питання, що стосуються планування, аналізу виробничої собівартості продукції, управління витратами сільськогосподарського підприємства. Потужний внесок у дослідження цих питань зробили такі вчені, як Андрійчук В. Г., Ковальчук М. І. Кузнецов В. П., Нелеп В. М., Плетцов С. М., Столярова О. О., Тлучкевич Н. В., Чернецька О. В. та ін. Проте, незважаючи на вказані проблеми, залишається коло питань, що потребують подальшого вивчення та опрацювання з метою вдосконалення управління витратами на сільськогосподарських підприємствах.

Постановка завдання. Дослідження теоретико-практичних аспектів обліку, аналізу та контролю виробничої собівартості сільськогосподарських підприємств на сучасному етапі є метою кваліфікаційної роботи.

Для досягнення поставленої мети були поставлені наступні завдання:

– визначити сутність виробничої собівартості продукції як економічної категорії та об'єкту обліку і управління;

- розглянути первинний облік виробничої собівартості продукції сільськогосподарських підприємств;
- розкрити методикау облікового процесу і відображення виробничої собівартості продукції у звітності;
- розглянути аналіз і аудит виробничої собівартості продукції підприємства;
- обґрунтувати теоретичні основи системи оподаткування підприємства;
- розкрити оцінку та облікове забезпечення об'єктів оподаткування підприємства;
- здійснити розрахунок податкових платежів та обґрунтувати організацію їх обліку і декларування;
- запропонувати напрямки удосконалення обліку, аналізу та аудиту собівартості на підприємстві.

Предметом дослідження є теоретико-прикладні аспекти обліку, аналізу, аудиту та оподаткування виробничої собівартості на підприємстві.

Об'єктом дослідження виступає виробнича собівартість продукції в системі обліку, контролю та аналізу підприємства – СТОВ «Ліщинське» Житомирського району Житомирської області.

Методи дослідження. У дослідженні використаний методологічний апарат сучасної економічної науки та діалектичний підхід до діючої системи обліку і контролю виробничої собівартості у сільськогосподарських підприємствах.

Для вирішення поставлених завдань використовувались методи теоретичного узагальнення і порівняння, причинно-наслідкового та абстрактно-логічного зв'язку, аналізу і синтезу, індукції та дедукції тощо.

Інформаційною базою дослідження є закони України, стандарти бухгалтерського обліку, постанови, положення класиків економічної теорії, наукові праці вчених з питань обліку, контролю та аналізу собівартості продукції, матеріали науково-практичних конференцій, облікові й звітні дані досліджуваного підприємства.

Практичне значення одержаних результатів та впровадження. Отримані результати спрямовані на вдосконалення методологічних засад ведення обліку,

контролю та аналізу виробничої собівартості продукції в системі управління підприємством, а також на підвищення достовірності та оперативності обліку виробничих витрат.

Результати дослідження, викладені у кваліфікаційній роботі, схвалені і прийняті для використання у практичній діяльності СТОВ «Ліщинське» Житомирського району Житомирської області.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження щодо обліково-аналітичного забезпечення управління виробничою собівартістю продукції на сільськогосподарських підприємствах можна зробити наступні висновки:

1. Агропромисловий комплекс створює близько 12,1% валової доданої вартості держави й є одним з основних бюджетоформуючих секторів національної економіки.

2. Нинішній стан економіки країни вимагає від підприємств постійного підвищення ефективності виробництва, збільшення конкурентоспроможності продукції, тим самим забезпечуючи більш сталий рівень прибутковості. Важлива роль у реалізації цих завдань належить управлінню собівартістю продукції.

3. Бухгалтерський облік є основою інформаційного забезпечення управління підприємством, який виконує провідну роль у спрямуванні потоку інформації про стан підприємства в усі його підрозділи, а також зацікавленим особам поза ним.

4. Правильна організація бухгалтерського обліку на підприємстві починається з облікової політики підприємства. Всі записи в обліку про витрати та вихід продукції проводять на підставі первинних документів.

5. Для організації обліку витрат на вирощування зернових культур, в господарстві призначений рахунок 23 «Виробництво», субрахунок 231 «Рослинництво». Аналітичний облік витрат і виходу продукції рослинництва ведеться у Виробничому звіті № 5 в. с.-г., який складається за місяць і наростаючим підсумком з початку року.

6. Проведений аналіз складових елементів операційних витрат за 2016-2018 рр. показує їх збільшення на 136435 тис. грн. або на 65,0 %, це відбулося за рахунок збільшення суми матеріальних витрат на 27709 тис. грн, або в 3,1 рази, суми витрат на оплату праці на 2806 тис. грн, або на 62,5 %, суми відрахувань на соціальні заходи на 500 тис. грн, або на 55,8 % та амортизації на 290 тис. грн або на 6,4 %.

7. Добре організований облік є передумовою здійснення повних та своєчасних розрахунків з бюджетом. Для формування інформації про розрахунки СТОВ «Ліщинське» за усіма видами платежів до бюджету використовують рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами».

8. При оподаткуванні ПДВ важливі реєстрація всіх операцій, якісний і досконалий облік згідно з нормативно-правовими документами з бухгалтерського обліку та податковим законодавством.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аждаров Т. Г. Проблеми формування та удосконалення податкового механізму в Азербайджанській Республіці : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук : 08.04.01. Київ, 2002. 28 с.
2. Алексєєва А. В., Васильєва В. Г. Удосконалення обліку витрат на виробництво та формування собівартості продукції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 23, ч. 1. С. 5–9
3. Артеменко Н. В., Лагункова М. В. Особливості обліку витрат на виробництво продукції рослинництва. *Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність "Форвард–2016"* : тр. 7-ї Міжнар. наук.-практ. Internet-конф. студ. та молодих вчених, 27 грудня 2016 р. / ред. П. Г. Перерва, Є. М. Строков, О. М. Гуцан. Харків : НТУ "ХПІ", 2016. С. 299–302.
4. Бондаренко Н. М., Устименко А. К. Собівартість продукції: економічна сутність та її види. *Наук. вісн. Херсонського держ. ун-ту. Сер. Економічні науки*. 2015. Вип. 11, ч. 2. С. 51–54
5. Власюк Г. В. Особливості аудиту витрат виробництва та собівартість продукції. *Держава та регіон Сер. Економіка та підприємництво*. 2007. № 1. С. 91–95
6. Воробйов Є. М. Агропромисловий комплекс України: сучасний стан та особливості. *Збірник наукових праць ХНПУ ім. Г.С. Сковороди. Сер. Економіка*. 2010. Вип. 2 С. 15–20.
7. Городецька Т. Е., Андрієнко Ю. С. Сучасні форми прямого оподаткування. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 30. С. 397–401
8. Господарський кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 436 / Верх. Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
9. Денисенко М. П., Новіков Д. В. Сучасний стан та перспективи розвитку сільського господарства України. *Агросвіт*. 2019. №12. С. 15–21

10. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом М-ва фінансів України від 30 листоп. 1999 р. № 291. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

11. Круковська О. В. Аудит собівартості продукції. *Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки* : тези доповідей I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Ужгород, 21 квітня 2017 р.). Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2017. С. 394–397.

12. Малишкін О. І. ПДВ в системах податкового і фінансового обліку: аспекти взаємодії. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 11. С. 27–41.

13. Маренич Т. Г. Бухгалтерський облік в агроформуваннях : підруч. / за ред. В. Я. Амбросова. 2-е виання, доп. і перер. Київ : Професіонал, 2005. 896с.

14. Методичні рекомендації з планування обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затверджені наказом МАПУ № 132 від 18 травн. 2001 р. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

15. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» / Рада з міжнар. стандартів бух. обліку, станом на 1.01. 2012. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013

16. Міценко Н. Г., Мизгала С. В. Собівартість як економічна категорія та її місце серед витрат підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2009. № 19(4). С. 129–132.

17. Навальнев О. Оподаткування агробізнесу: останні новели. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/mitne-pravo/opodatkuvannya-agrobiznesu-ostanni-noveli.html>

18. Наталенко Д. С., Тютюнник С. В. Відображення інформації про витрати у фінансовій звітності. *Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 12-13 квіт. 2016р. Дніпропетровськ, 2016. С. 471–475.

19. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ М-ва фінансів України від 07 лют. 2013 р. №73. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

20. Нездомийнога О. Є. Податки – основний важіль макроекономічного регулювання. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 2. С. 142–146

21. Огійчук М. Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : підручник / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, М. І. Беленкова та ін. ; за ред. проф. М. Ф. Огійчука. 6-те вид., перероб. і допов. Київ : Алерта, 2011. 1042 с.

22. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua

23. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <http://www.minagro.gov.ua>

24. Плаксієнко В. Я. Бухгалтерський облік у сільському господарстві України : підручник / В. Я. Плаксієнко, Л. М. Пісьмаченко, Я. І. Рябий ; за заг. ред. В. Я. Плаксієнка. Київ : ЦНЛ, 2008. 946 с.

25. Податковий кодекс України від 02 груд. 2010 р. № 2755 / Верх. Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

26. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ Мін-ва фінансів України від 31 груд. 1999 р. № 318. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

27. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»: наказ Мін-ва фінансів України від 18 лист. 2005 р. № 790. URL: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=243748.

28. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21 груд. 2017 р. № 2258 / Верх. Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>

29. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 07 лип. 1999 р. № 996 / Верх. Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

30. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності : наказ М-ва фінансів України від 28 берез. 2013 р. № 433. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv>
31. Про інвентаризацію активів та зобов'язань: Положення від 02.09.2014р №879/ URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>
32. Про оплату праці : Закон України: станом від 24 березня 1995 р. №108/95. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>
33. Пурденко О. А. Специфіка функцій податків у галузі електроенергетики сфери матеріального виробництва. *Науковий вісник Національного університету ДПС України. Сер. Економіка, право.* 2010. №3. С. 86–91.
34. Свідерський Є. І. Бухгалтерський облік у галузях економіки : навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2004. 233 с.
35. Скрипник М. Собівартість продукції як економічна категорія URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum./Ecan/2010_7/pdf/skrypnyk.pdf
36. Собченко А. Теоретичні аспекти побудови обліку витрат на виробництво продукції рослинництва. *Agricultural and resource economics: international scientific e-journal.* 2016. Vol. 2, № 2. С. 36-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/areis_2016_2_2_6.
37. Тімарцев О. Ю. Розвиток функцій податків в сучасних умовах. *Актуальні проблеми економіки.* 2014. №3(153). С. 448–454
38. Харитоновна А. Облік витрат у рослинництві. *Баланс-Агро.* 2013 № 15. С. 19-21.
39. Хринюк О., Вернигора Н. Сучасні системи управління собівартістю продукції. *Економічний аналіз.* 2012. Вип. 10, ч. 4. С. 402–408
40. Цал-Цалко Ю. С. Витрати підприємства : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2002. 656 с.